

CARTIER

de colecție

Nr. 7

ALEXANDRU
MACEDONSKI

•

Spre Meka...

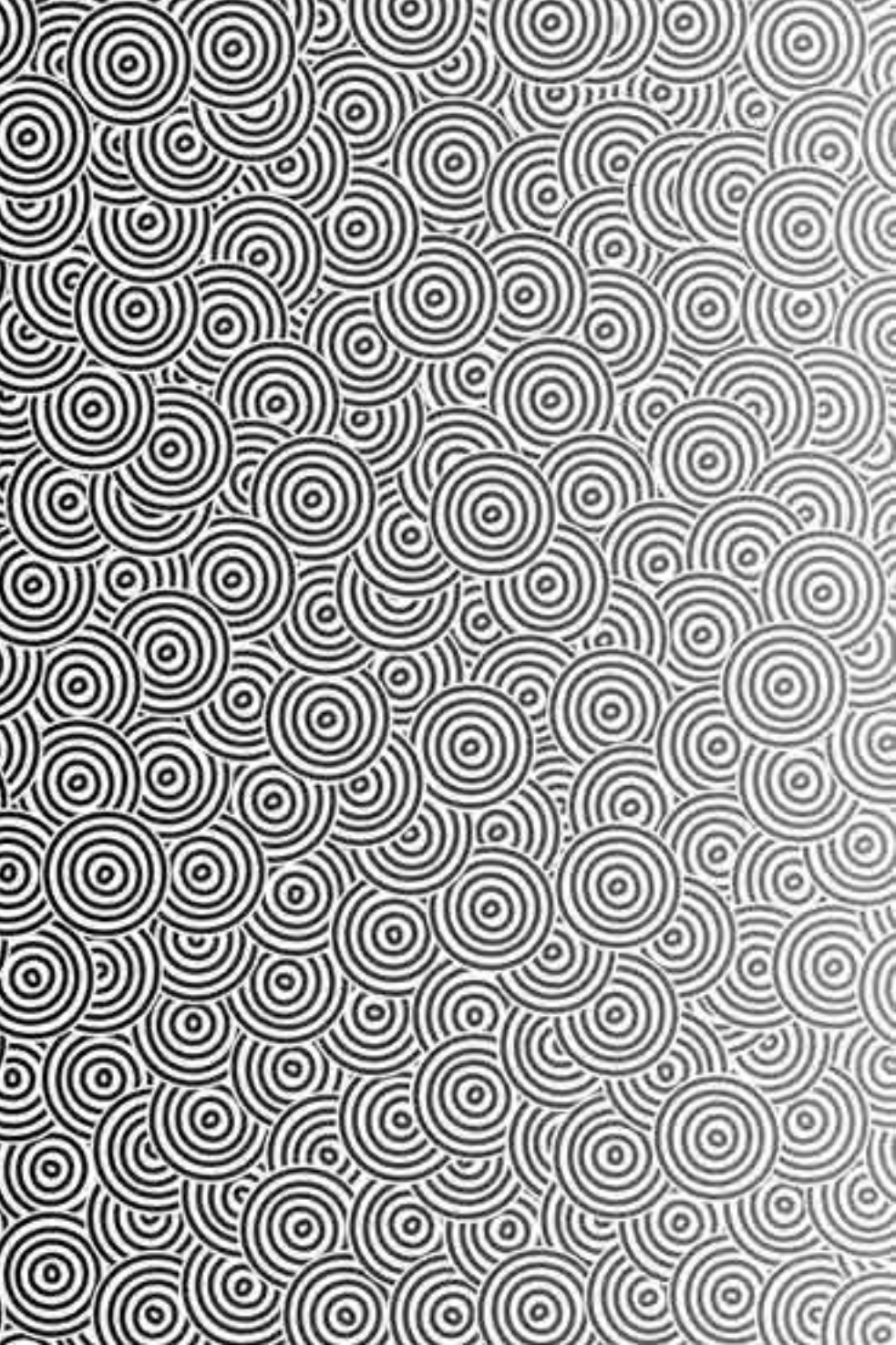

POEME ALESE DE

NICOLAE
LEAHU

Fotografii de VALERIU TUREA

CARTIER

Despre autor

ALEXANDRU MACEDONSKI (14 martie 1854, București – 24 noiembrie 1920, București) își face studiile secundare la Craiova și, în particular, cu profesori francezi, în noua capitală a principatelor unite. În vederea pregătirii examenului de bacalaureat, călătorește în străinătate peste doi ani de zile, audiind cursuri la Viena, Roma, Geneva, Paris, Marsilia și în alte mari centre culturale europene.

Înscris la Facultatea de Litere a Universității din București, va abandona practic imediat ideea de a obține studii sistematice, dedicându-se vieții publice ca gazetar, militant politic și literat. Eferescenta lui inteligență și curajul de a ataca frontal orice problemă, schimbând fulgerător partidele și grupurile de interese, îl vor urca ades pe crestele evenimentelor, provocându-i însă și crâncene decepții în politică, în viața privată și în literatură. Strădaniile de a fi la înălțimea nobilelor sale origini, ca fantezist descendent de cneji lituanieni și autentic urmaș de boieri olteni și bravi militari (tatăl poetului, Alexandru D. Macedonski, este „cel dintâi” gene-

ral român), îi vor crea faima uneia dintre cele mai insolite personalități culturale românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Ctitor de publicații literare și politice, de cenacluri literare și societăți de cultură, revendicându-și *un rol* de prim-plan cu o disperare paroxistică, Alexandru Macedonski exprimă cu o larghețe contrariantă atitudinii antimonarhice și adulări guvernamentale, concepții ortodoxiste și anticlericale. Neîndoios, maleabilitatea militantului politic bruschează curent căutările literatului, vectorial însă Alexandru Macedonski va rămâne mereu sensibil îndatorat estetismului, chiar dacă eterogena substanță a operei sale (romantism în ambalaj parnasian, parnasianism cu răbufniri romantice, simbolism instrumentalist ș.a.) își mai așteaptă încă evaluatorii. Și, mai ales, cititorii.

Opera: *Prima-verba*, București, 1872; *Ithalo*, București, 1878; *Poezii*, București, 1882; *Dramă banală*, București, 1887; *Excelsior*, București, 1895; *Bronzes*, Paris, 1897; *Cartea de aur*, București, 1902; *Le Calvaire de feu*, Paris, 1906; *Flori sacre*, București, 1912; *Cartea nestematelor*, București, 1923; *Poema rondelurilor. 1916-1920*, București, 1927 ș.a.

Despre autorul ediției

NICOLAE LEAHU (n. 20 iulie 1963, Bădicu Moldovenesc, jud. Cahul). A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți (1985), luându-și

doctoratul la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (2000). Redactor-șef al revistei literare „Semn” (1995-2012). Actualmente este șef al Catedrei de literatură română și universală și director al Școlii Doctorale Filologie din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Volume de poezie: *Mișcare browniană*, Hyperion, 1993; *Personajul din poezie*, Cartier, 1997; *Nenumitul*, Editura Fundației Culturale „Poezia”, 2008; *Alungarea muzelor din cetate*, Cartier, 2011.

Antologii de autor: *Aia*, Cartier, 2010; *Poeme*, Tipomoldova, 2012; *Poetul, personajul și eroinele*, Arc, 2013.

Eseuri: *Poezia generației '80*, Cartier, 2000, 2015; *Erotokritikon. Făt-Frumos, fiul pixului*, vol. I, Cartier, 2011; *Comedia cumană și vodevilul peceneg*, Timpul, 2008.

Ediții: *Literatura română din Basarabia. Poezie*, Știința, 2004; *Gheorghe Vodă, La capătul vederii*, Arc, 2014; *Antologia poeziei românești cu formă fixă* (în colaborare cu Raisa Leahu), Știința, 2015.

Alexandru Macedonski sau patosul respirației

În ceea ce are el mai profund și durabil, Alexandru Macedonski este, de departe, cea mai patetică sensibilitate a poeziei românești dintotdeauna. Începând cu temele obsesive (destinul, idealul, puritatea, opulența, sărăcia, iluzia, speranța, revolta, credința, satanicul etc.) și continuând cu expresia, stimulată să răspundă imperativelor sale chemări la înnoire sau, cel puțin, transformare, poezia macedonskiană polemizează, provoacă, încântă. Ancorat în sonoritățile tradiției sau afișându-și bronzurile liber de orice prejudecăți, versul macedonskian ia poza distincției suverane, etalându-și răspicarea sau directitatea, perfecțiunea formei sau crisparea existențială: „Tot ce-am scris este raționat! / Proză rimată, curată proză, / Că-n cer aș face stranie poză! / Calea de mijloc iar n-am ținut / Dacă-n văzduhuri nu m-am pierdut, / Ș-ar fi fost bine, barim pe-o stea / Ca să-mi iau zborul până la ea. / Ș-ajuns acolo să bat în cer / Un cui de aur sau chiar de

fier, / Ca să-mi iau sacul și să mă leagăn; / Închis într-însul ca
într-un leagăn, / Să văd pământul stând la picioare / Și dând
târcoale pe lângă soare, / Iar între soare și-ntre pământ / Să
stau să cânt!” („Răspuns la câțiva critici”)

Ilustrativă în multe privințe, secvența reafirmă algebrica
luciditate a creatorului modern, lansează apoi ciudata invo-
care a preeminenței prozasticului asupra liricului (într-un
moment când, pe plan european, situația tocmai că se in-
versase), pentru ca imediat să-și asume, nonșalant, eventu-
alul eșec artistic. Zborul demoniac, orgolioasa „crucificare”
între pământ și cer, dar și ipostazierea orfică a subiectului
liric desăvârșesc subtila asimilare a mitului baudelairian al
statuării artistului modern între Dumnezeu și Satan. Niciun
poet român de la sfârșitul secolului al XIX-lea nu pune atâta
patos ludic nonconformist în partiturile sale poetice precum
Alexandru Macedonski și, fără el, nu ne-am putea imagina
fecunda deschidere a poeziei noastre către experiment și
prestidigitatie.

Opera lirică macedonskiană poate fi respinsă sau pur și
simplu neglijată, cum se mai și întâmplă, la un anumit nivel
al receptării (din cauza unor nefericite grimase ale omului), o
poți pune între paranteze (sanționându-i superbia) sau o poți
amâna (pentru vremuri mai bune), dar ea va reveni nărăvașă
în discuție ca o mărturie a splendidului elan recuperator al
spiritului românesc modern. Nimeni dintre contemporanii

săi (exceptându-l pe Mihai Eminescu, în funcție de coordonatele sistemului poetic al căruia s-a modelat autarhia operei macedonskiene) nu aspiră la mai mult și nu oferă nimic în plus în materie de imaginație, chiar dacă sarea efortului creator oxidează adeseori cămașa de zale a poemului.

Ca și oricare alt mare poet, Alexandru Macedonski inventează *o lume și un limbaj poetic* în măsură să o exprime. Totul urmează acolo o logică fermă, fie și o „logică a poeziei”, fie și una „alogică” prin excelență. Cei educați exclusiv la școala strigăturii, a romanței sau a manelei își vor lăsa, vraf, umilele obișnuințe de lectură lângă prag, intrând în Templu cu inimile înrourate de așteptare. Însuși Marele Magistru oficiază, iar liturghia poetică are doar început...

— NICOLAE LEAHU

MEXICO

AT

CC

AT THE
MEXICO
CITY
MEXICO

A black and white photograph of a stone wall. In the foreground, large, weathered stone blocks are arranged to form the letters 'AAS'. The background is a dark, textured wall, possibly made of stone or concrete, with some faint, illegible markings. The lighting is dramatic, highlighting the texture of the stone and the depth of the shadows.

Excelsior

(1895)

Guzla

Do-mi – sol-là,
Vesel cântați din guzlă.

Trăsura la scară s-oprește,
Do-mi – sol-là,
A zilei regină sosește,
Vesel cântați din guzlă.

Do-mi – sol-là,
Apusul e roz și lilă.

Așterneți-i patul degrabă,
Re-do – do-mi,
Mireasa se simte cam slabă...
Voiește puțin a dormi...

Re-do – do-mi,
Voiește, dar nu va dormi.

Frumosul flăcău e puternic,
Sol-la – sol-là,
E rândul acestui cucernic,
Vesel cântați din guzlă...

Sol-la – sol-là
Tot cerul e roz și lilă.

Valțul rozelor

Pe verdea margine de șanț
Creștea măceșul singuratic,
Dar vântul serii nebunatic
Pofti-ntr-o zi pe flori la danț.
Întâi pătrunse printre foi
Și le vorbi cu voce lină,
De dorul lui le spuse-apoi
Și suspină – cum se suspină...

Și suspină – cum se suspină...

Albeața lor de trandafiri,
Zâmbind prin roua primăverei,
La mângâierile-adierei,
A tresărit cu dulci simțiri.
Păreau năluci de carnaval,
Cum se mișcau catifelate,
Gătite toate-n rochi de bal,
De vântul serii sărutate,

De vântul serii sărutate.

Scăldate-n razele de sus,
Muiate în argintul lunei,
S-au dat în brațele minciunei,
Și, rând pe rând, în vânt s-au dus.
Iar vântul dulce le șoptea,
Luându-le pe fiecare,
Ș-un valț nebun se învârtea,
Un valț – din ce în ce mai tare,

Un valț – din ce în ce mai tare.

Excelsior

Sub luna plină,
Cu farmecul ce-n jos se lasă,
Oricare coperiș de casă
E baltă de lumină.

Albastra noapte
E toată ploaie argintie,
Un vis de-naltă poezie,
De cântec și de șapte.

Din lumi astrale
Magia înfășurătoare
Cuprinde în a ei splendoare
A plângerilor vale.

Sub pulberi de aur,
Sub stele, flori scânteietoare,
Ce griji pot fi predominitoare,
Și ce destin, balaur?

O! cer, natură,
O! Dumnezeu, mister albastru,
M-ai ridicat peste dezastru,
Peste blestem și ură.

Stepa

I

În zadar, asupritoare, omenirea-naintează,
Stepa largă e și astăzi un domen necucerit;
N-o despintecă nici pluguri, nici orașe n-o brăzdează.

De sub iarba mătăsoasă, cu talaz nețărmit,
Se revarsă, fără margini, printre locuri mlăștinoase
Și pe ceruri se izbește, alergând spre răsărit.

În acea sălbăticie de pustiuri onduloase,
În picioare calc trecutul, corp și suflet mă cufund,
Uit o viață amărâtă de ultragii sângeroase,

O renaștere întreagă într-un vis tot mai profund.

II

Și, sub aripa ciudată ce mi-o simt trecând pe frunte,
Îmi revăd băiatul tânăr cu superbe-nsuflețiri,
Blond copil, care cutează preursirile să-nfrunte.

→

Liberat de-orășenismul subțiatelor simțiri,
Diezată, nu mai țipă nicio voce pătimașă,
Stepa, stepa se îmbracă cu solare răzălătiri.

Verdea papură vuieste pe câmpia uriașă:
Flori albastre și flori roșii, libelulă și țânțar,
Scânteiază ca-ntr-un cântec de idilă drăgălașă,

Și întinderea sclipește, și sunt singurul ei țar.

III

Părul meu aprins de soare este tot o scânteiere...
Caldul sânge prin artere năvălește, întețit...
Pentru calul strâns în pulpe, sunt sălbatică durere.

De-o năprasnică putere mă resimt însuflețit...
Pe potrivnica fecioară aș turba-o sub plăcere,
Și dușmanul, dintr-o dată, l-aș înfige sub cuțit.

Pe-armăsarul meu de stepă, ca nălucă orbitoare,
Trec, vârtej de aur roșu, de nisip înfășurat,
Și când luna stoarce lapte peste iarba șoptitoare,

Stele clare priveghiază cortul meu nemăsurat.

IV

La mânerul unei spade, peruzeaua, când zâmbește,
Radiază o poezie, gând pe suflet domnitor,
Când joci calul în buiestru sau când pintenu-l iuțește.

Într-o magică splendoare zbori, de lume uitător,
Nici săgeata nu te-ntrece și te-avânți fără-ncetare,
Sub un farmec de himeră, după ea urmăritor.

Din real ieșit afară, nu mai ești ca orișicare...
Te-nzestreză cu mâneci roșii la tunică de satin,
Chipeș, nalt, cu stemă-n frunte, pleci pe visul tău călare,

Și se uită, și se uită mizerabilul destin.

V

Înainte! este șoapta ce din toate se ridică...
Printre smârcuri se deșiră caravana ce pândești,
Ș-a mongolilor escortă e o stavilă prea mică;

Mai avută va fi prada decât singur te gândești...
Melancolică, te-așteaptă fidașata pe confine...
Că purtată fu în suflet vei putea să-i dovedești...

Înstela-vei părul negru cu o spuză de rubine,
Strecura-vei, între sânuri, diamantul sugestiv,
Pe grumazurile albe lăcrăma-vei perle fine...

Fericirea este, poate, într-un zâmbet fugitiv.

→

VI

Înarmat cu bărbăția ce-nseta pe Michel-Anghel,
Nimicită o vei ține sub triumful masculin,
Vis în care te va crede o-ntrupare de arhanghel.

Nentocmind decât un suflet, căci a ta va fi deplin,
Într-o noapte o vei smulge și de mamă și de țară,
Alba lună, după dealuri, când alunecă-n declin.

Fericită, o vei duce sub un cer de primăvară,
Iar pe ierburile stepei, un palat miraculos,
Îl vei face, ca prin farmec, dintr-o dată să răsară,

Întinzându-și umbra-n veacuri enigmaticul colos.

VII

Dar un crivăț năpustește viscolirea lui brutală...
Înspirarea exalează un suspin autumnal,
Și pustia înghețată se desfășură fatală.

Viața însă nu-ncetează cursul ei fenomenal,
Din cenușa cea mai rece, izbucnește înfocată,
Se va-ntoarce, se va-ntoarce strălucitul Germinal.

Și mi-e inima, zadarnic, de restrîște încercată:
Pentru veci, sub deznădejde, nu se poate mormânta...
E tot raiul de-altădată, e tot cuibul de-altădată...

Ce-a-nflorit, reînflorește; ce-a cântat, va mai cânta.